

Horváth, 1880

Term. Füzet. 4: 184-192.

on computer
184

HEMIPTEROLOGIAI KÖZLEMÉNYEK.

Dr. HORVÁTH GÉZÁTÓL.

I. Új fajok és alakok.

1. *Sehirus impressus* n. sp.

Aenescente-niger, nitidus, supra plus minus dense distincteque punctulatus; limbis lateralibus thoracis limboque costali corii flavo-albidis, callosis; maculis marginalibus ventris flavo-albidis; vertice postice spatioque transverso thoracis anteriore laevibus; thorace medio transversim fortiter impresso; membrana albido-hyalina; antennarum articulo secundo articulo tertio distincte brevior. ♂ ♀ Long. $5\frac{1}{2}$ —7 mill.

In Carinthia ad Heiligenblut lectus et a Dom. A. ROGENHOFER benigne communicatus (Mus. Vienn.).

Species inter subgenera duo *Canthophorus* Muls. et *Adomerus* Muls. formam intermediam constituens. *S. (Canthophoro) dubio* Scop. valde affinis, statura latiore, colore obscuriore, articulo secundo antennarum articulo tertio haud aequilongo, vertice impunctato thoraceque medio transversim fortiter impresso distinctus. A *S. (Adomero) biguttato* L., ad quem quoad structuram antennarum et impressionem transversam thoracis appropinquat, colore aëneo-nitente, oculis majoribus aliisque notis mox distinguendus.

2. *Rhyparochromus Lederi* n. sp.

Oblongo-ovatus, niger, subopacus, pilosulus; capite thoraceque nitidis; antennis gracilibus, harum articulo primo toto, articulo secundo fere dimidio basali, nec non articulis tribus basalibus rostri pedibusque flavo-testaceis; hemelytris fusco-cinnamomeis, corio apice ad angulum internum macula magna rhombea nigra notato; dimorphus. ♂ ♀ Long. 5— $6\frac{1}{4}$ mill.

Forma macroptera: Membrana completa, apicem abdominis aequante, nigro-fusca, macula pone angulum apicalem externum corii et praeterea vitta lata longitudinali percurrente mediana albidis.

Forma brachyptera: Membrana abbreviata, apicem segmenti penultimi dorsalis abdominis vix superante, fusciscente.

In Transcaucasia Dom. J. LEDER invenit mihique benevole misit.

R. hirsuto Fieb. simillimus, major, pilositate paullo brevior, antennis gracilioribus, harum articulo secundo apicem versus nigro membranaque in forma macroptera alio modo picta divergit.

Obs. Membrana formæ macropterae *R. hirsuti* nigro-fusca, obsoletissime albido-limbata et maculis utrinque basalibus parvis est notata.

NOTICE: THIS MATERIAL MAY BE PROTECTED
BY COPYRIGHT LAW (TITLE 17 U.S. CODE)

3. *Plinthisus convexus* Fieb. Horv.

Forma macroptera: Oblongo-ovata; thorace retrorsum sensim vix latiore; hemelytris completis, fusco-testaceis, basi apiceque corii et sutura clavi dilutioribus, membrana explicata, albido-hyalina, abdominis apicem fere attingente. ♀

Specimen unicum in Hungaria centrali (Kis-Szent-Miklós in Com. Pest) captum communicavit Dom. CAR. SAJÓ.

Formæ macroptere *P. brevipennis* Latr. similis, sed pubescentia aurata, hemelytris ubique æqualiter punctatis, membrana nec flavescente, nec apicem abdominis subsuperante diversa.

4. *Scolopostethus grandis* n. sp.

Niger, glaber; antennis crassiusculis, articulis duobus basalibus flavo-testaceis; thoracis marginibus lateralibus medio flavo-albidis, lobo postico vittis tribus, una recta mediana, duabus obliquis lateralibus rufo-ferrugineis ornato; hemelytris griseo-flavescentibus, nigro-maculatis; membrana completa, albida, fusco-venosa; limbis antico et postico prostethii, limbo postico metastethii, maculis pectoris ad coxas pedibusque flavo-testaceis; femoribus anticis, basi apiceque exceptis, nigris, dente ante medium sito armatis, femoribus posterioribus apicem versus nigricantibus; mesostethio ante coxas bituberculato. ♂ ♀ Long. 4½ mill.

♂ Thorace subquadrato, retrorsum paullo angustato, lobo antico fortiter convexo, fere gibboso; tibiis anticis fortiter curvatis.

♀ Thorace trapezoideo, postice paullo latiore, lobo antico modice convexo; tibiis anticis leviter curvatis.

Hab. in Hungaria meridionali ad Mehadiam. (Mus. Hung.)

Forma thoracis maris distinctissimus. *S. affini* Schill. Reut. similis, sed multo major. Magnitudine *S. picti* Schill. Thoms., a quo differt statura robusta, antennis crassioribus et apice nigris, dente femorum anticorum ante medium sito et mesostethio bituberculato.

5. *Pachytoma taurica* n. sp.

Nigra, opaca, pilis albigo-argenteis facillime divellendis dense vestita et præterea parce nigro-setulosa; capite, antennarum articulis duobus basalibus, articulis tribus basalibus rostri, callis thoracis, vitta longitudinali scutelli, marginibus acetabulorum, orificiis pedibusque flavo-testaceis; vertice planiusculo et puncto utrinque inter oculos nigro notato; antennis parce nigro-setulosis, articulo primo latitudine verticis interoculari brevioribus, articulo secundo apice ipso nigro; hemelytris albido-flavescentibus, intus levissime infuscatis, sublævibus, abbreviatis, apicem segmenti quarti dorsalis attingentibus, apice intus oblique truncatis, angulo externo apicali late rotundatis; coxis anticis nigricantibus; femoribus obsolete nigro-

punctatis, tibiis spinulis nigris e punctis minutis nigris nascentibus præditis, apice cum tarsis nigris. ♀ Long. $3\frac{1}{2}$ mill.

In peninsula Tauria unicum specimen brachypterum legit mihi que benevole misit D. RETOWSKI.

P. flavomarginatae Costa et *satyriscae* Scott affinis et cum his speciebus a congenericis hemelytris pallidis divergens; a speciebus ambabus tamen non solum hemelytris rudimentariis, sed etiam capite, pedibus articulisque antennarum duobus basalibus flavo-testaceis, harum articulo primo verticis latitudine brevior, capite cum oculis latitudine basali thoracis nonnihil latiore, vertice minus excavato aliisque notis differt.

6. *Nabis brevipennis* Hahn.

Forma macroptera. Thorace posterius valde ampliato, disco postice convexo, basi longitudine nonnihil latiore; hemelytris abdomine æquilongis, membrana bene explicata, sordida, fusco-variegata. ♀

In Hungaria bis lecta. (Mus. Hung. et Coll. SÁRÓ.)

II. Pótlék a magyarországi Lygaeidák monographiájához.

Magyarország bodobácsféléinek magánrajzában, melyet a kir. magy. természettudományi társulat megbízásából 1875-ben írtam, ebből a poloskacsaládból hazánk területéről épen 100 faj van felsorolva és leírva. Hogy a hazai fajok száma további kutatások folytán azonban még szaporodni fog, azt már akkor bizvást fel lehetett tenni. És csakugyan alig telt el négy év munkám megjelenése óta, már is 8 újabb fajt sikerült felfedezni s ezzel magyarországi Lygaeidák számát összesen 108 fajra emelni.

A hazai faunának ez új szerzeményei a következők:

1. *Orsillus depressus* Muls. Déleuropai faj, mely eddig Franciaország déli részén kívül csak Olasz- és Spanyolországban észleltetett. Nálunk legelőször BIRÓ LAJOS ref. hittanhallgató úrnak sikerült egy himpéldányt 1877 július közepe táján a Pécs mellett emelkedő Mecsek-hegyen, egy nőstényt pedig 1878 április 23-án egy pesti ház udvarán kézrekeríteni. MOCsÁRY SÁNDOR úr 1878 július vége felé Temes megyében Grebenáczt mellett szintén talált egy nőstény példányt.

Az *Orsillus*-nem a Lygaeinák alcsaládjához tartozik és legközelebb áll a *Nysius*-nemhez, a melytől főleg tüskés mellső czombjai és hosszú, a has tövén túl nyúló szipókája által különbözik.

2. *Diplonotus luridus* Hahn. Európában meglehetősen elterjedt, de mindamellett nem épen gyakori faj. Dr. GYERGYAI ÁRPÁD úr Alsó-Fehérmegyében Tövis mellett egy példányban fedezte fel.

3. *Macrodema micropterum* Curt. Idézett monographiám 6-ik lapján kifejeztem már abbéli csodálkozásomat, hogy ez az egész Európában elter-

jedt, nem ritka faj hazánkban még nem találtatott. Pedig előfordul Magyarország területén is. HENSCH ANDOR orvosnövendék úrnak 1878 augusztus végén volt alkalma Szepesmegyében Késmárk mellett belőle mintegy 10 darabot gyalogfenyő-bokrok alatt gyűjteni.

4. *Peritrechus luniger* Schill. Erről az egész Európában előforduló gyakori fajról is biztosan hittem, hogy nálunk szintén elő kell fordulnia. Az előbbi faj felfedezője találta ebből is az első példányt Késmárknál 1878 szeptember 24-én moh alatt.

5. *Peritrechus gracilicornis* Put. Két évvel monographiám megjelenése után írta le ezt a fajt PUTON legelőszőr Franciaországból és Corsica szigetéről. Azóta reá akadtak Spanyolországban, Tyrolban, sőt még a Kaukaszban is. Nálunk is jóformán el van terjedve, noha úgy látszik meglehetősen ritka. Az első magyarországi példányt már 1873 augusztus közepén a budai Csillagvölgyben találtam. Megismerkedtem vele azóta Abaujmegyében Forrón és Zemplénmegyében Varannó-Csemernyén. Találták még ezen kívül Mehádián PÁVEL JÁNOS, Kis-Szent-Miklóson Pestmegyében SARÓ KÁROLY urak.

6. *Trapezonotus anorus* Flor. (*nigripes* Fieb.) Ritka faj, mely eddig tudtommal csak Ausztriából és Livlandból volt ismeretes. HENSCH ANDOR úr azonban elég szerencsés volt 1878 augusztus 18-án és szeptember 4-én Késmárk mellett az úgy nevezett «Erlchen» erdőcskében belőle négy példányt kézrekeríteni s ekként számára a magyar honpolgárságot is biztosítani.

7. *Drymus pilicornis* Muls. Ezt a Nyugat-Európában és a Kaukaszban honos ritka fajt szintén HENSCH ANDOR úr észlelte ugyancsak Késmárk körül, hol az szerinte vizenyős helyeken a Poprád mentében kövek, száraz falevelek stb. alatt augusztustól októberig elég nagy számmal található. Többnyire elsatnyúlt repülő szervei vannak; álczája augusztus közepe táján fordul elő.

8. *Scolopostethus grandis* n. sp. Szép új faj, melyből PÁVEL JÁNOS m. n. múzeumi gyűjtő 1878 július havában a mehádiái Herkules-fürdőnél három példányra akadt, és melynek leírását fentebb közlöm.

III. A Magas-Tátrából.

Hazánk legmagasabb hegycsoportját, a központi Kárpátokat, a magyar rovarászok közül legelőszőr FRIVALDSZKY IMRE látogatta meg. Ő fedezte ott fel még a 40-es években az első poloskát is, az *Aphelochira aestivalis* Fabr. nevű vízi fajt. Ez volt aztán sokáig az egyetlen hemipterologiai adat arról a hegyvidékről. Sőt eltekintve azoktól a tátrai fajoktól, a melyeket Nowicki MIKSA krakói tanár a Galicziában honos félszárnyú rovarok névjegyzékében felsorolt, de a melyek csak a hegység lengyelországi oldalára vonatkoznak, — a magyarországi részről eddig még csak az a néhány faj lett ismeretessé,

a melyet FRIVALDSZKY JÁNOS úr 1872-ben úgy melleleg Tátra-Füred körül gyűjtött.

Ezek az adatok azonban természetesen mind igen töredékesek; s a Magas-Tátra hemipterologiai tekintetben is még tüzetes átkutatást igényelne. Erről 1877 nyarán személyesen is meggyőződtem.

A magyarországi Kárpát-egyletnek 1877. évi közgyűlése alkalmából ugyanis véletlenül abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy két napot a Magas-Tátrában tölthettem és ott pár órát a rovargyűjtésnek is szentelhettem. Ez volt az említett évnek augusztus 5. és 6-án.

Az első napon a Tátra-Füredet környező fenyvesben vadásztam; kutatásaim a fürdőtől (1018 m.) az ú. n. Öt-forrás tájáig (1225 m.) terjedtek ki. A szerzett zsákmány különösen Capsidákban volt gazdag, mint a melyek tudvalevőleg a tűlevelű fáknek kiváló kedvelői. Itt voltak a veresfenyőn a *Phytocoris Pini* Kb. álczáján kívül *Dichroscytus rufipennis* Fall., *Lygus rubricatus* Fall., *Cremnocephalus umbratilis* Fabr. és *Atractotomus magnicornis* Fall. egész Európában elterjedt gyakoribb fajok. De találkoztak ritkább s érdekesebb fajok is a Psallus-nemből, ú. m. *Psallus Kolenatii* Flor., *pinicola* Reut., *luridus* Reut. és *lapponicus* Reut., a melyek sajtóságos földrajzi elterjedésüknél fogva különös figyelmet érdemelnek.

Ismeretes dolog, hogy Közép-Európa havasai földrészünk éjszaki tájaival úgy állat-, mint növényföldrajzi tekintetben sok analogiát mutatnak, s hogy sok állat- és növényfaj mind a két területen egyaránt tenyészik, a nélkül azonban, hogy a közbeeső vidékeken is előfordulna. A Magas-Tátrában is sok ilyen, távol éjszakra valló faj van. Ezek közé tartoznak a többi között a *Psallus Kolenatii* és *lapponicus* is, a mennyiben mind a kettő eddig csak az Alpeselek hegyvilágában találtatott s az előbbi azon kívül csak Finnország- és Livlandban, az utóbbi pedig Lapphonban. Harmadik elszigetelt állomáshelyük tehát e szerint a Magas-Tátra. — A *Psallus luridus* eddigi egyedüli biztos lelhelye csak Tyrol volt. A *Psallus pinicola* Franciaország és Svájc fenyveseiben honos. Ezt az utóbbi fajt számos példányban gyűjtöttem; a gyűjtöttek között volt egy érdekes hím példány is, a mely tetemesen eltérő jellegeinél fogva talán egészen új fajt képez, és a melyet a Capsidák kitünő ismerője REUTER újabb nagy művében (Hemiptera gymnocerata Europæ. I. p. 180.) e miatt külön leírásra méltatott.

A mindenféle közönséges *Philaenus spumarius*-on kívül a veresfenyőn továbbá csak egy kabóczát, a *Thamnotettix abietina* Fall. fajt találtam; de ugyanazon sikerült még két szép Aphida, *Lachnus Piceae* Pz. és *pinicola* Kaltb., szárnyas alakjait is felfedeznem. — A fenyvesben itt-ott nyiladozó tisztásokon *Calocoris bifasciatus* Hahn került hálómába; kövek alatt pedig a gyakori *Deltocephalus ocellaris* Fall. és *striatus* L. apró kabóczákra akadtam.

A második napon GEYER GYULA iglói tanár barátom társaságában Tátra-Füredről a Csorbai tóhoz lovagoltam. Ez a szép hegyi tó, mely 1350

méternyire fekszik a tenger színe felett, és melynek partján a magyarországi Kárpát-egyletnek csinos menedékháza áll, még az erdőtájon fekszik. Kristálytiszta vizében egy eddig csak Svéd-, Finn- és Angolországból ismeretes vízi poloska, a *Corisa cavifrons* Thoms. úszkál és nem épen ritka. A tó szélén heverő gránittömbökön a fürge *Salda nigricornis* Reut. szökdécsel; a partot ruganyos vánkások gyanánt borító áfonyabokrok alatt pedig *Sehirus biguttatus* L. kaparászik. A menedékház körül tenyésző fenyőfákon ismét itt vannak a már tegnap Tatra-Füred mellett felfedezett *Psallus pinicola* és *Lachmus Piccae*.

A Csorbai tótól éjszakra a Bástya tornyosodik s a tó szintje felett még valami 1000 méternyi magasságra emeli kopasz ormát. A gyorsan röppenő nap hátralevő részét felhasználva, tehát még ennek a csücsnek déli lejtőjét siettünk lehetőleg átfürkészni. Utunk eleinte a Mlinicza patakhoz vezetett; s míg az úton levő esővízi tócsák széléről *Salda saltatoria* L. és *pallipes* Fabr. kerültek gyűjtő üvegembe, magán a Mlinicza partján kövek alatt *Acocephalus tricinctus* Curt. és annak egy sötétebb színezetű válfajával találkoztam. Ezen a zúgó hegyi patakon átgázolván, azontúl folyvást emelkedtünk eleinte sűrű, utóbb mindinkább ritkúló és törpülő fenyves erdőben egész a fatenyészet legfelső határáig. *Nysius Jacobae* Schill. (f. brach. et nympha), *Calocoris fulvomaculatus* De Geer, *Homodemus roseomaculatus* De Geer, *Gnathodus punctatus* Thumb., *Athysanus simplex* H-Sch., *Deltocephalus calceolatus* Boh., *pulicaris* Fall. és *cephalotes* H-Sch. voltak itt a közönségesebb fajok. Itt került kezembe azon kívül a parányi *Myrmedobia tenella* Zett. egy hím példánya is, mely faj eddig hazánkból nem volt ismeretes. Itt voltam továbbá szerencsés az eddig csak Svájc havasairól ismert *Dicranotropis divergens* Kb. kabóczácskát is felfedezni. Ez a faj nemcsak az erdőtájon, hanem feljebb a henye-fenyő tájon is gyakori és az illatos havasi fűveken tanyázik.

A henye-fenyő tájon különösen a henye-fenyőn élő alakokra fordítám figyelmemet. Azon találtam: *Dichroscytus rufipennis* Fall., *Philaenus spumarius* L., *Deltocephalus cephalotes* H-Sch. és *Trioza femoralis* Först. fajokat. Sőt még egy *Lygaeida*, a különben fenyőkéreg alatt tartózkodó *Platygaster ferrugineus* L. is feltévedt ezekre a magas tájakra: egy példányát egy henye-fenyő ágon fogtam el.

Ez alatt a henye-fenyő tájnak körülbelől közepére értünk fel. A nap már annyira közeledett a nyugati láthatár széléhez, hogy feljebb nem haladhattunk és komolyan a visszatérésre kellett gondolnunk. Miután a Bástya-lejtő éles gerinczéről még egy élvezetteljes pillantást vetettünk volna a gyönyörű menguszfalvi völgy s a belőle felcsillámló Poprád-tó vadregényes panorámájára, visszafordultunk tehát és sietve ereszkedtünk le ismét a Csorbai tóhoz. Már alkonyodott, a midőn ismét oda értünk. Onnan aztán csak az éj sötétében juthattunk el a kassa-oderbergi vaspálya Hochwald állomásához, illetőleg a minket haza felé szállító vasúti vonathoz.

Ezzel vége szakadt a rövid két napi kirándulásnak, a mely alig néhány órai gyűjtésemet nem egy érdekes és a hazai faunára nézve új fajjal jutalmazta.

IV. Állatföldrajzi adatok a magyar faunához.

A következő sorokban bemutatott érdekesebb fajok, melyek az utóbbi években hazánkban részint általam, részint mások által észleltettek, eddig még sehol sem levén közölve, Magyarország faunájára nézve újak.

Berytus pilicornis Flor. Ennek a ritka fajnak első magyar példányát 1879 augusztus 5-én fedeztem fel Varannón Zemplénmegyében egy verőfényes domboldalon.

Monanthia angustata H-Sch. Zemplénmegyében Aranyos-Patakon és Varannón gyéren.

M. unicostata Muls. A rákos-palotai erdőben 1873 november 26-án találtam egy példányban.

Calocoris detritus Fieb. Hazánk fűzeseiben júliustól szeptemberig nem igen ritka. Gyűjtöttem Szeged körül és Miskolczon. Dr. CHYZER KORNÉL úr Zemplénmegyében S.-A.-Újhely mellett, Dr. KÁROLI JÁNOS úr pedig Szlavoniában Péterváradon találta.

Bothynotus pilosus Boh. Egy hímpéldányt fogtam a budai Syábhegyen 1874 augusztus 20-án egy bokor tövében gaz között.

Myrmecoris gracilis Sahlb. Ebből a hangyakinézésű fajból Zemplénmegyében Varannó-Csemernyén 1879 június 24-én hálóztam egy nőtényt egy Tapoly-parti ligetben.

Pithanus Maerkelii H-Sch. Baranyamegyében Pelérd mellett akadt egyre PÁVEL JÁNOS.

Omphalonotus quadriguttatus Kb. Igen ritka parányi faj, mely eddig csak a Rajna vidékéről lett néhány példányban ismeretessé, és melyből két hímet hazánk területén is sikerült felfedeznem: az egyiket 1873 július 30-án a pesti régi józsefvárosi temetőben, a másikat 1876 szeptember 17-én egy erdei tisztáson Simontornyán Tolnamegyében.

Eroticoris rufescens Burm. Szepesmegyében Késmárknál egy csonka repülő szervekkel bíró nőtényt 1878 július végén talált HENSCH ANDOR úr.

Conostethus salinus Sahlb. Éjszaki Oroszországban a Fehér-tenger partjain honos s azonkívül még csak Angolországban észlelt faj. Nálunk 1876 május 9-én Hevesmegyében Heves város határában szikes talajon fű között több példányban gyűjtöttem.

Macrotylus elevatus Fieb. Egy hímet 1873 június 5-én a budai Gellért-hegyen fogtam.

Amblytylus testaceus Reut. Az előbbinek társaságában, valamint néhány nappal később a rákos-palotai erdőben, mindössze három példányban.

A. concolor Jakowl. Egy nőtény 1874 június 2-án a budai Farkas-völgyben.

Sthenarus Roseri H-Sch. var. *vittatus* Fieb. Pestmegyében Kis-Szent-Miklóson fűzfán talált egy darabot 1879 július 17-én SAJÓ KÁROLY tanár úr.

Plagiognathus fusciloris Reut. S.-A.-Újhely mellett július és augusztusban fűves helyen több példányban gyűjtöttem. Eddig kizárólag csak Dél-Franciaországból volt ismeretes.

Atomoscelis onustus Fieb. Hazánkban meglehetősen elterjedt. Májustól augusztusig észleltem hol Verbascum-, hol Chenopodium-féléken Pest-, Csongrád-, Heves- és Abaújmegyében.

Tuponia prasina Fieb. Dél-Oroszországban és Turkomániában tenyésző faj, melyet Zemplénmegye felső részén a Tapoly és Ondava folyók mentében Tamarix germanicán júniusban álczástól együtt nem ritkán gyűjtöttem.

Cicadetta annulata Brull. Ebből a szép és ritka kabóc fajból, mely eddig csak Görögországban és Corfu szigetén, továbbá Kis-Ázsiában Brussa körül észleltetett, FRIVALDSZKY JÁNOS úr 1865-ben Szörénymegyében az al-dunai szorosokban egy hím példányt fedezett fel.

Triecphora arcuata Fieb. Szilágymegyében Valkó vár romjai között fogott egyet 1874 május 28-án PUNGÚR GYULA úr.

Acocephalus elongatus Leth. Dél-Oroszország Sarepta vidékéről leírt új faj, melyből egy hím 1873 június 12-én homoktalajon Új-Pest mellett találtam.

Athysanus Heydeni Leth. Zemplénmegyében Zsalobinán 1878 július végén a Tamarix germanica hajtásain több példányban fedeztem fel.

A. erythrostictus Fieb. A budai Svábhegyen akadtam egy nőtényre 1874 augusztus 20-án.

Platymetopus rostratus H-Sch. Június közepe táján a budai Gellérthegyen.

Rhinocola speciosa Flor. Abaujmegyében Alsó-Kemenczén jegenyefák fattyúhajtásain nem ritkán gyűjtöttem 1878 augusztus 18-án.

Aphalara Artemisiae Först. S.-A.-Újhely körül június elején találtuk DR. CHYZER és én.

Psylla Hartigii Flor. (*sylvicola* Leth.) Június és júliusban Forrón Abaujmegyében.

P. pyrastris Löw. Egy erdő szélén Kassa mellett 1878 tavaszán egy példányt gaz közől rostáltam.

Floria Horváthi Scott. Ezt a szép fajt csak néhány hónap előtt írta le J. SCOTT angol rovarász (Entomolog. Monthly Magazine. 1879. p. 84.) egy nőténypéldány után, a melyet 1878 június 3-án S.-A.-Újhely mellett találtam és vele közöltem. Ez idén oly szerencsés voltam, hogy egy kirándulásom alkalmával, a melyet szeptember 19-én ugyancsak Zemplénmegyében a szécs-polyánkai erdőbe tettem, sikerült nemcsak mind a két ivart több

példányban kézrekeritenem, hanem még a rovar tápnövényét (*Genista tinctoria*) is felfedeznem.

Trioza mesomela Flör. Július és augusztusban gyepes domboldalokon Abaujmegyében Forrón, Zemplénmegyében S.-A.-Ujhely körül elég ritka.

EGY UJ LEVÉLTETÜ FAJ,

MELY BUZA ÉS ÁRPA GYÖKÉREN ÉLŐDIK.

Dr. SZANISZLÓ ALBERT.

1876. június hó végén Simontelkéről (Besztercze Naszód.) egy árpanövény-küldeményt kaptam, meghatározás illetőleg felvilágosítás végett, mely különböző rovarok által volt megtámadva és tönkre téve. E küldemény igen érdekes vizsgálati anyagúl szolgált, mert nem egy, hanem többféle rovarok éltek azon egyidejűleg, nevezetesen *drótférgék*, *Chloropsálczák*, *Pemphigus Zeae Maydis*, és még egy új, legalább előttem ismeretlen levéltetű, mely utóbbit egy későbbi küldemény alkalmával buzán is találtam.

A *Chloropsálczák* a még hasban lévő árpakalászon voltak. Ezek mint a gazdasági rovartanokban leírva van, oly módon szokták bántalmazni a kalászt, hogy annak hosszában egy-egy barázda van végig rágva, melyben megtalálható a kárt tevő álcza, vagy az abból alakult báb, és pedig rendszeren egy, ritkábban kettő, mely esetben azután a rágott barázda is nem egy, hanem kettő. Így volt ez a jelen esetben említett árpakalászonnál is. Ezen rágott barázdák — mint általában ismeretes — annyira jellegzők, hogy abból bizton lehet következtetni a kár okozójára. Voltak azonban egyes oly kalászonok is, melyeknél egészen másként állt a dolog; nevezetesen olyanok, melyeken nem egy, s nem két álcza volt, hanem több; sőt voltak olyanok is, melyek egészen el voltak pusztulva, csak néhány szálkából s elnyomorodott füzerkéből állottak, a szabályosan rágott vonal azonban hiányzott rajtuk. Az ily kalászonok több — egész 10—12 — kisebb-nagyobb légyálczát találtam, s hogy ezek csakugyan *Chloropsálczák* voltak, arról biztosan meggyőződhettem akkor, mikor a belőlök képződött bábokból a legyek előbujtak. Ezen eset felemlítésével csakis azt akarom constátálni, hogy egyes gabnafejek nem mindig egy vagy két *Chloropsálcza* él, hanem több, nevezetesen 10—12 is, melyek valószínűleg különböző korúak. Ilyenkor szabályosan rágott barázda nem fordulhat elő, hanem az egész gabonafajnek el kell nyomorodnia.

A másik kártékony rovarfaj a *Pemphigus Zeae Maydis*. L. Duf. volt. Ez a kukoricza gyökerén szokott előfordulni, s előttem is ismeretes egy